

Näyttötutkinnon perusteet

**TALOUSHALLINNON
ERIKOISAMMATTITUTKINTO
2008**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Dno **29/011/2007**

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

Päivämäärä **29.11.2007**

Voimassaoloaika
1.1.2008 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom

Kumoaa määräyksen nro **56/011/2001,**
23.11.2001

TALOUSHALLINNON ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt taloushallinnon erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2008 lukien toistaiseksi.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Opetusneuvos

Anne Huhtala

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINNOT	7
1 §	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
2 §	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
3 §	Näyttötutkinnon perusteet	7
4 §	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
5 §	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa	8
6 §	Todistukset	9
7 §	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	9
2	Luku	
	TALOUSHALLINNON ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	9
1 §	Tutkinnon osat	9
3	Luku	
	TALOUSHALLINNON ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	10
1 §	Organisaation taloushallinnon kehittäminen	12
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
	Ammattitaidon osoittaminen	12
	Arviointikeskustelu	14
2 §	Tilinpäätösinformaation tuottaminen ja analysointi	15
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	15
	Ammattitaidon osoittaminen	15
	Arviointikeskustelu	17
3 §	Taloushallinnon hoitaminen yritysjärjestelytilanteissa	18
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	18
	Ammattitaidon osoittaminen	18
	Arviointikeskustelu	21
4 §	Strategisen talousohjauksen kehittäminen	12
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
	Ammattitaidon osoittaminen	12
	Arviointikeskustelu	14

5 §	Operatiivisen talousohjauksen kehittäminen	15
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	15
	Ammattitaidon osoittaminen	15
	Arviointikeskustelu	17
6 §	Rahoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen	18
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	18
	Ammattitaidon osoittaminen	18
	Arviointikeskustelu	21
7 §	Sijoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen	12
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
	Ammattitaidon osoittaminen	12
	Arviointikeskustelu	14
8 §	Työsuhdeprosessin hoitaminen ja kehittäminen	15
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	15
	Ammattitaidon osoittaminen	15
	Arviointikeskustelu	17
9 §	Palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmien hoitaminen ja kehittäminen	18
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	18
	Ammattitaidon osoittaminen	18
	Arviointikeskustelu	21

NÄYTTÖTUTKINNOT

1 § Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta ja antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

2 § Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Osaamisen arviointi tehdään tutkinnon osittain. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, tämä taho otetaan huomioon myös arvioijien valinnassa. Lopullisesti arvioinnin hyväksyy tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätty tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

3 § Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, tutkinnon osittain vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia vastaavasta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä

ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

4 § Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Henkilökohtaistamisesta Opetushallitus on antanut erillisen määräyksen.

5 § Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia dokumentteja aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden suhteessa näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti dokumentoidun osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu.

Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan, jos päätös on ilmeisen virheellinen, velvoittaa toimittamaan

uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkinto-toimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

6 § Todistukset

Näyttötutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen näyttötutkinnoista, näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta annettaviin todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

7 § Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumisesta koskevia ennakkoehdoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistava koulutus tulee järjestää tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintosuoritukset on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

2 Luku

TALOUSHALLINNON ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Taloushallinnon erikoisammattitutkinnon osat ovat seuraavat:

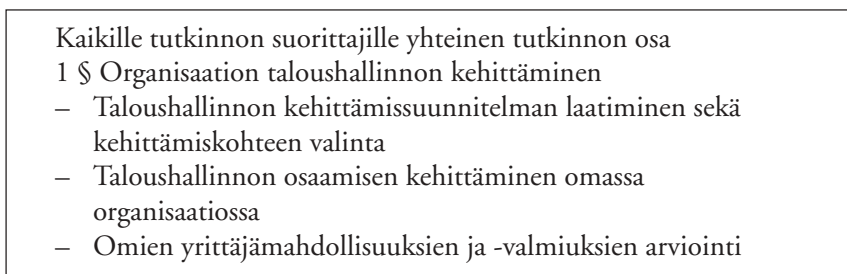
- Kaikille yhteinen tutkinnon osa on
 - Organisaation taloushallinnon kehittäminen

Valinnaiset tutkinnon osat, joista tutkinnon suorittaja valitsee vähintään kaksi ja osoittaa osaamisensa tutkintoprosessissa, ovat:

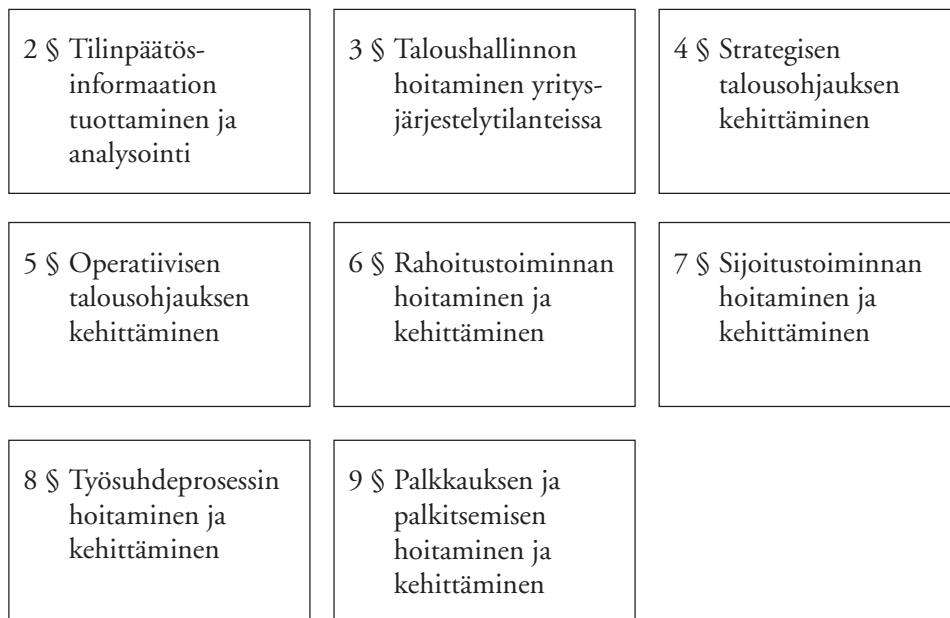
- Tilinpäätösinformaation tuottaminen ja analysointi

- Taloushallinnon hoitaminen yritysjärjestelytilanteissa
- Strategisen talousohjauksen kehittäminen
- Operatiivisen talousohjauksen kehittäminen
- Rahoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen
- Sijoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen
- Työsuhdeprosessin hoitaminen ja kehittäminen
- Palkkauksen ja palkitsemisen hoitaminen ja kehittäminen

Tutkinnon rakenne voidaan kuvata seuraavan kaavion avulla:

Valinnaiset tutkinnon osat, joista valitaan vähintään kaksi:

Taloushallinnon erikoisammattitutkinto suoritetaan toteuttamalla tutkinnon suorittajan omassa organisaatiossa taloushallintoon liittyvä kehittämisprojekti. Kaikille tutkinnon suorittajille yhteisessä ensimmäisessä osassa tutkinnon suorittaja

laatii oman organisaation strategiasta johdetun taloushallinnon strategiaan perustuvan taloushallinnon kehittämissuunnitelman, josta valitaan kehittämishanke toteutettavaksi projektiksi. Toisessa tutkinnon osassa tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa suunnitella, käynnistää ja toteuttaa sekä viedä oman organisaationsa käytänteisiin projektin, jossa hän osoittaa vähintään kahden valinnaisen tutkinnon osan edellyttämän osaamisen. Esimerkkejä kehittämisprojekteiksi löytyy tutkinnon valinnaisten osien (pykälät 2–9) sarakkeesta Ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinto on valmis, kun tutkinnon kaikille yhteinen osa on suoritettu ja kehittämisprojekti toteutettu niin, että kahden valinnaisen osan edellyttämä osaaminen on osoitettu projektin toteuttamisen aikana.

3 Luku

TALOUSHALLINNON ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Taloushallinnon erikoisammattitutkinto on tarkoitettu henkilöille, jotka toimivat yksityisen tai julkisen sektorin organisaatioiden talous- ja henkilöstöhallinnon esimies-, asiantuntija- tai projektitehtävissä. Tutkinnon suorittajan työtehtävään sisältyy vastuu organisaation taloushallinnon kokonaisuudesta tai sen merkittävästä osasta sekä usein myös henkilöstön ohjausvastuu.

Taloushallinnon erikoisammattitutkintoa suoritettaessa tavoitteena on kehittää oman organisaation taloushallintoa tai sen osaa niin, että lähtökohtana on organisaation kokonaisstrategia ja siitä johdettu taloushallinnon strategia. Strategian toteuttamiseksi arvioidaan taloushallinnon osa-alueita ja sieltä nousevia kehittämistarpeita. Rajatun osa-alueen kehittämiseksi tutkinnon suorittaja määrittelee yhdessä työnantajan edustajan kanssa toteutettavan kehittämishankkeen. Tutkinnon suorittaja perustelee hankkeen toteuttamisen oman organisaationsa taloushallinnon kehittämisen näkökulmasta, suunnittelee tarvittavat toimenpiteet ja toteuttaa hankkeen organisaatiossaan omaan henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan määritellyllä tavalla. Tutkinnon suorittaja tukenaan työpaikalla tutkintosuorituksia ohjaava henkilö ja tutkinnon järjestäjän edustaja huolehtivat siitä, että valinnaisessa tutkinnon osassa edellytetty osaaminen osoitetaan. Jos kaikkea tutkinnon osan edellyttämää osaamista ei voi kehittämishankkeessa osoittaa, järjestetään tutkintotilaisuus tai tutkintotilaisuudet puuttuvan osaamisen osoittamiseksi.

Jokainen koulutuksen järjestäjä huolehtii taloushallinnon erikoisammattitutkinnon ja siihen valmistavan koulutuksen henkilökohtaistamisesta tutkintoon hakeuduttaessa, tutkinnon suorittamisessa ja tarvittavaa ammattitaitoa hankittaessa taloushallinnon erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisesti. Jos tutkinnon suorittaja ei osallistu valmistavaan koulutukseen, tutkinnon järjestäjä huolehtii henkilökohtaistamisesta. Henkilökohtaistaminen dokumentoidaan täsmällisesti henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan, jota päivitetään tutkinnon suorittamisprosessin etenemisen myötä.

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän taloushallinnon erikoisammattitutkinnon järjestämisuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Jokaisen tutkintotilaisuuden jälkeen arvioija tai arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen suhteessa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Tutkinnon suorittajan itsearviointi on olennainen osa tutkintosuoritusta. Lisäksi tutkinnon suorittaja ja arvioija tai arvioijat käyvät erillisen palaute- ja ohjauskeskustelun, jossa tutkinnon suorittaja saa palautetta osoittamastaan osaamisesta.

Yksittäisessä tutkintotilaisuudessa riittää yhden kolmikannan edustajan arvio, jonka tulee olla hyvin dokumentoitu. Tutkinnon osan arviointikeskusteluun tulee osallistua koko kolmikantaisen arvioijaryhmän.

Tutkinnon osan kaikkien tutkintotilaisuuksien jälkeen pidetään arviointikeskustelu, johon kolmikantaisesti osallistuvat tutkinnon suorittajan kanssa

- kokenut talous- tai henkilöstöhallinnosta vastaava asiantuntija työnantajan edustajana
- kokenut talous- tai henkilöstöhallinnosta vastaava asiantuntija työntekijän edustajana
- opetusalan edustaja.

Keskustelussa he arvioivat yhdessä tutkinnon suorittajan ammatillista osaamista tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittaja esittää itsearviointinsa omasta ammattitaidostaan ja sen osoittamisesta. Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa se päättää esittääkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä tai hylkäämistä ja antaa siitä kirjallisen lausunnon.

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset esitetään seuraavilla sivuilla vasemmanpuoleisessa sarakkeessa ensin **lihavoidulla tekstillä** ja sen alla on ammattitaitovaatimuksesta johdettu arvioinnin kohde *vinokirjaimin*. Arvioinnin kohteen alle on kirjoitettu arvioinnin kriteerit, joiden perusteella arvioidaan tutkintosuorituksen hyväksyminen. Sivun oikeassa reunassa kuvataan, millä tavalla tutkinnon osan suorittaja osoittaa ammattitaitonsa ja millä tavalla arvioijat hänen tutkintosuorituksensa arvioivat.

1 § Organisaation taloushallinnon kehittäminen (kaikille yhteinen tutkinnon osa)

<p>Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja laatii organisaation strategiaan perustuen taloushallinnon kehittämissuunnitelman ja sen perusteella valitsee kehittämisprojektin.</p> <p>Oman organisaation taloushallinnon nykytilan ja kehitysuunnan arviointi Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi ja tekee johtopäätöksiä organisaation taloushallinnon nykytilasta erilaisten tunnuslukujen perusteella • arvioi organisaationsa taloushallinnon keskeisiä sidosryhmä- ja verkostosuhteita sekä niiden merkitystä yrityksen tai organisaation taloushallinnolle • hankkii asiantuntijoiden avulla tietoa organisaation taloushallinnon toimintaympäristöön vaikuttavasta kehityssuunnasta. <p>Strategian vieminen käytäntöön Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee konkreettisesti, mitä toimenpiteitä yrityksen taloushallinnon strategiaan toteuttaminen edellyttää omalla vastuualueella • keskustelee edellytettävistä toimenpiteistä vuorovaikutteisesti niiden oman henkilöstön ja merkittävien sidosryhmien edustajien kanssa, joita mahdolliset toimenpiteet tulevat koskemaan. 	<p>Ammattitaidon osoittaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa laatiessaan yhteistyössä oman organisaationsa johdon kanssa strategiaan perustuvan taloushallinnon kehittämissuunnitelman. Sen perusteella hän valitsee omalle vastuualueelleen kuuluvan keskeisen kehittämisaiheen.</p> <p>Arvioijat seuraavat hänen toimintaansa, arvioivat sitä suhteessa ammattitaitovaatimuksiin sekä arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Tutkinnon osan suorittaja täydentää tutkintosuorituksiaan taloushallinnon kehittämissuunnitelmalla ja kehittämisprojektin valinnan perusteluilla. Nämä ovat arvioituina myös osa tutkintosuorituksia.</p> <p>Arvioijat antavat arvioinnistaan kirjalliset lausunnot. Tutkinnon suorittaja laatii omista tutkintosuorituksistaan itsearvion.</p> <p>Lausunnot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon suorittajan tekemät itsearviot liitetään arviointiaineistoon.</p>
---	---

<p>Organisaation taloushallinnon kehittämissuunnitelman laatiminen ja kehittämisprojektiin valinta</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee vision ja strategian perusteella taloushallinnon vastuualueensa keskeiset kehittämiskohteet hyödyntäen tarvittaessa asian-tuntijoita • asettaa kehittämiskohteet perustellusti tärkeysjärjestykseen • laatii yrityksen tai organisaation taloushallinnossa vastuualueelleen kehittämissuunnitelman, jossa määrittelee konkreettiset kehittämistoimenpiteet tavoitteineen ja aikatauluineen • valitsee kehittämissuunnitelmasta perustellusti yhden keskeisen kehittämisalueen, joka soveltuu kehittämisprojektiksi. 	
<p>Tutkinnon osan suorittaja kehittää taloushallinnon alueen osaamista omassa organisaatiossaan.</p> <p>Eri työtehtäviin liittyvän taloushallinnon osaamisen määrittely ja kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää organisaation toisille jäsenille taloushallinnon työkokonaisuuden ja sen yhteyden yksittäiseen työtehtävään tai -kokonaisuuteen • kuvaa, millaista taloushallinnon osaamista kunkin jäsenen työtehtävässä tarvitaan • suunnittelee havaittujen tarpeiden perusteella organisaation henkilöstölle oppimista tai koulutusta sekä avustaa toimenpiteiden toteuttamista organisaatiossa sovitulla tavalla. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa ohjattessaan ja kouluttaessaan henkilöitä esim. johdoryhmän kokouksessa tai perehdyttämistilanteissa sekä valmistautuessaan tähän tilanteeseen.</p> <p>Arvioijat seuraavat hänen toimintaansa, arvioivat sitä suhteessa ammattitaitovaatimuksiin sekä arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Tutkinnon osan suorittaja voi täydentää tutkintosuoritustaan laatimallaan koulutus- tai saamallaan palauteaineistolla, joka on arvioituna myös osa tutkintosuoritusta.</p> <p>Arvioijat antavat arvioinnistaan kirjalliset lausunnot. Tutkinnon suorittaja laatii omasta tutkintosuorituksestaan itsearvion.</p>

<p>Ohjaus- ja koulutustehtävissä toimiminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää monipuolisesti eri tietolähteitä, jotta oma osaaminen ja taidot pysyvät ajan tasalla • toimii tehtävissään innostavasti ja kannustavasti luoden myönteistä ilmapiiriä ja yhteishenkeä • arvioi omaa suunnittelu-, ohjaus- ja kouluttamisosaaamistaan ja kantaa vastuuta taitojensa ylläpitämisestä ja kehittämisestä • toimii työläinsäädännön ja alan työehtosopimuksen mukaisesti • ottaa vastaan avoimesti ja arvioiden saamaansa palautetta ohjaus- ja koulutustehtävistä. 	<p>Lausunnot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon suorittajan tekemät itsearviot liitetään arviointiaineistoon.</p>
<p>Tutkinnon osan suorittaja arvioi omia mahdollisuuksiaan kehittyä yrittäjäksi.</p> <p>Yrittäjän henkilökohtaiset ominaisuudet ja elämäntilanne</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarkastelee ja kuvailee realistisesti ja kriittisesti omat ominaisuutensa ja elämäntilanteensa yrittäjänä toimimisen kannalta • arvioi yrittäjänä toimimiseen liittyvät henkilökohtaiset hyödyt ja riskit • tekee johtopäätökset omasta tilanteestaan yrittäjäksi ryhtymisen kannalta. <p>Ammatillinen osaaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvailee yritystoiminnassa tarvittavan ammatillisen osaamisensa • arvioi asiantuntijoiden näkemyksiä hyödyntäen oman ammatillisen osaamisensa riittävyyttä 	<p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa arvioimalla omat edellytyksensä toimia yrittäjänä. Hän arvioi käytännön toiminnassa omia edellytyksiään toimia yrittäjänä, esimerkiksi keskustellessaan asiantuntijoiden kanssa yrittäjyydestään, kerätessään aineistoa omista edellytyksistään, laatiessaan ja esittäessään selvityksiä ja yhteenvetoja omasta tilanteestaan. Asiantuntijat arvioivat hänen toimintaansa ja antavat siitä kirjallisen arvion.</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja täydentää tutkintosuorituksiaan laatimillaan selvityksillä sekä tekemällä omasta yrittäjänä toimimisen arvioinnin prosessista yhteenvedon ja itsearvion. Arviojaryhmän edustajan arvioimina ne muodostavat osan tutkintosuorituksista.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • arvioi osaamistaan toimialasta, kilpailutilanteesta ja sidosryhmiä • tekee edellisten perusteella johtopäätökset ammatillisesta osaamisestaan yrittäjänä. <p>Toimialan mahdollisuuksien ja riskien arviointi</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvaa yrityksensä toimialaa ja sen toimijoita sekä alan tulevaisuuden näkymiä • arvioi asiantuntijoiden näkemysten avulla alan tarjoamat mahdollisuudet ja riskit • tekee edellisten perusteella johtopäätökset omista mahdollisuuksistaan toimia yrittäjänä. <p>Verkostoituminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvaa yrityksensä toimialan tärkeimmät verkostot • hyödyntää mahdollisuuksien mukaan kaikilta elämän aloilta saatavia yhteyksiä yrittäjänä toimimisessa • arvioi asiantuntijoiden näkemysten avulla verkoston hyödyntämismahdollisuudet ja riskit oman yritystoiminnan kannalta • tekee edellisten perusteella johtopäätökset verkostojen hyödyntämisestä. <p>Omien edellytysten arviointi</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee yhteenvedon omista edellytyksistään toimia yrittäjänä • harkitsee, mihin toimenpiteisiin ryhtyy tekemänsä yhteenvedon perusteella. 	<p>Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.</p>
---	--

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammattaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkinto-suorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammattitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittääkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.

2 § Tilinpäätösinformaation tuottaminen ja analysointi (valinnainen tutkinnon osa)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	Ammattitaidon osoittaminen
<p>Tutkinnon osan suorittaja ratkaisee tilinpäätökseen liittyvät erityiskysymykset.</p> <p>Tilinpäätöserien käsittely</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• soveltaa kattavasti ja laaja-alaisesti suunnitelman mukaisia poistoja mm. pysyvien vastaavien myyntitilanteissa, poistoeron ja sen muutoksen käsittelyssä sekä poistosuunnitelmaa muutettaessa• käsittelee erityyppiset varaukset ja niiden muutokset.	<p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa toteuttaessaan kehittämisprojektin, jossa osoitetaan kahden valinnaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Projekti, johon voidaan sisällyttää Tilinpäätösinformaation tuottaminen ja analysointi, voi olla esimerkiksi konserni-tilinpäätöksen laatiminen konsernin syntyessä. Tämän projektin toteuttamisessa on mahdollista osoittaa osaamista myös tutkinnon osasta Operatiivisen talousohjauksen kehittäminen.</p>

Lainsäädännön soveltaminen tilinpäätöksessä

Tutkinnon osan suorittaja

- soveltaa verolainsäädännön erityiskysymyksiä oman organisaationsa tilinpäätöksen laadinnassa
- soveltaa tarvittaessa kansainvälisen verotuksen periaatteita oman organisaationsa tilinpäätöksen laadinnassa
- soveltaa arvonalisäverotuksen erityiskysymyksiä oman organisaationsa kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.

Tutkinnon osan suorittaja laatii konsernitilinpäätöksen.

Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Tutkinnon osan suorittaja

- soveltaa konsernitilinpäätöksen laadintaa koskevaa lainsäädäntöä
- määrittelee konsernisuhteen syntymisen ja konsernitilinpäätöksen laajuuden
- laatii konsernitilinpäätöksen
- soveltaa kirjanpitolain ja -asetuksen vaatimuksia sekä muita säädöksiä laadittaessa konsernituloslaskelma, konsernitase, konsernitilinpäätöksen liitetiedot ja toimintakertomus
- soveltaa tarvittaessa kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja omassa kehittämisshankkeessaan
- tulkitsee konsernin tunnuslukuja ja hyödyntää niitä omassa työssään.

Tutkinnon osan suorittaja analysoi yrityksen taloudellista asemaa.

Yritystoiminnan taloudellinen analysointi

Tutkinnon osan suorittaja

- analysoi kassavirtoja sekä tulkitsee kassavirta-analyysin tunnuslukuja

Jos tutkinnon suorittajan henkilökohtaistettua näyttö-suunnitelmaa laadittaessa havaitaan, että projektiin toteutuksessa eivät kaikki tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tule kattavasti osoitetuiksi, suunnitellaan ja toteutetaan tutkinnon suorittajan työympäristössä niin monta tutkintotilaisuutta, että kaikki tutkinnon perusteissa edellytetty osaaminen tulee osoitetuksi.

Arvioijat seuraavat ja arvioivat projektin toteuttamista sekä laativat tutkinnon suorittajan osaamisesta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja laatii projektin toteuttamisesta myös kirjallisen raportin, joka työnantajan edustajan arvioimana muodostaa osan tutkintosuorituksista.

Tutkinnon osan suorittaja laatii omista tutkinto-suorituksistaan itsearvion.

Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.

	<ul style="list-style-type: none"> • laatii tunnuslukujen perusteella organisaation toiminnan kehitystä kuvaavia selvityksiä sekä tekee vertailuja ja johtopäätöksiä saman toimialan yritysten vastaavasta kehityksestä • määrittää yrityksen arvon. <p>Tutkinnon osan suorittaja toteuttaa organisaation tai yksikön taloushallinnon toimintoja kehittävän projektin.</p> <p>Kehittämisprojektin toteuttaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää ja organisoii kehittämisprojektin toteuttamisen hyödyntäen monipuolisesti käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta • toteuttaa projektin tuloksellisesti • varmistaa kehittämisprojektin tuloksena syntyneiden uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön • arvioi kriittisesti projektin toteutumista sekä omaa toimintaansa siinä • määrittelee jatkokehittämistarpeet • raportoi projektin toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti projektin kannalta asianmukaisten sidosryhmien edustajille.
--	---

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammatitaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammatitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti ja monipuolisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittäkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.

3 § Taloushallinnon hoitaminen yritysjärjestelytilanteissa (valinnainen tutkinnon osa)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	Ammattitaidon osoittaminen
<p>Tutkinnon osan suorittaja soveltaa verolainsäädäntöä ja yhteisö-lainsäädäntöä yritysjärjestelytilanteessa.</p> <p>Verolainsäädännön soveltaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii valitussa ja suunnitellussa yritysjärjestelytilanteessa laskelmia selvityksineen yritysjärjestelyn vaikutuksista sekä yrityksen että yrittäjän verotukseen • laatii laskelmia selvityksineen välillisen verotuksen vaikutuksista yritysjärjestelytilanteessa. <p>Yhteisö-lainsäädännön soveltaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii selvityksen yhteisö-lainsäädännön vaikutuksista suunniteltuun yritysjärjestelyyn. <p>Yritystoiminnan taloudellinen analysointi</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • analysoi yrityksen taloudellista asemaa • analysoi kassavirtoja sekä tulkitsee kassavirta-analyysin tunnuslukuja • laatii tunnuslukujen perusteella organisaation toiminnan kehitystä kuvaavia selvityksiä ja tekee vertailuja sekä johtopäätöksiä saman toimialan yritysten vastaavasta kehityksestä • määrittää yrityksen arvon. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa toteuttaessaan kehittämisprojektin, jossa osoitetaan kahden valinnaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Projekti, johon voidaan sisällyttää tutkinnon osa Talous-hallinnon hoitaminen yritysjärjestelytilanteissa, voi olla esimerkiksi projekti, jossa laaditaan yrityksen arvon määrittämiseksi laskelmat sekä analysoidaan niitä. Tämän projektin toteuttamisessa on mahdollista osoittaa osaamista myös tutkinnon osasta Tilinpäätösinformaation tuottami-nen ja analysointi.</p> <p>Jos tutkinnon suorittajan henkilökohtaistettua näytösuunnitelmaa laadittaessa havaitaan, että projektin toteutuksessa eivät kaikki tutkinnon osan ammattitaito-vaatimukset tule kattavasti osoitetuiksi, suunnitellaan ja toteutetaan tutkinnon suorittajan työympäristössä niin monta tutkintotilaisuutta, että kaikki tutkinnon perusteissa edellytetyt osaaminen tulee osoitetuksi.</p> <p>Arvioijat seuraavat ja arvioivat projektin toteuttamista sekä laativat tutkinnon suorittajan osaamisesta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja laatii projektin toteuttamisesta myös kirjallisen raportin, joka työnantajan edustajan arvioimana muodostaa osan tutkintosuorituksista.</p>

<p>Tutkinnon osan suorittaja toteuttaa organisaation tai yksikön taloushallinnon toimintoja kehittävän projektin.</p> <p>Kehittämiprojektin toteuttaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää ja organisoii kehittämisprojektin toteuttamisen hyödyntäen monipuolisesti käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta • toteuttaa projektin tuloksellisesti • varmistaa kehittämisprojektin tuloksena syntyneiden uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön • arvioi kriittisesti projektin toteutumista sekä omaa toimintaansa siinä • määrittelee jatkokehittämistarpeet • raportoi projektin toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti projektin kannalta asianmukaisten sidosryhmien edustajille. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja laatii omista tutkintosuorituksistaan itsearvion.</p> <p>Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.</p>
--	---

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammattaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammattitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti ja monipuolisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittäkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.

4 § Strategisen talousohjauksen kehittäminen (valinnainen tutkinnon osa)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	Ammattitaidon osoittaminen
<p>Tutkinnon osan suorittaja hoitaa ja kehittää oman organisaationsa tai yksikkönsä strategista talousohjausta.</p> <p>Strategisen talousohjauksen hoitaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii strategiaa tukevia taloudellisia vaihtoehtolaskelmia ja seuraa niiden toteutumista • hyödyntää ja seuraa talousohjauksen hoidossa tarvittavia, kriittisiä menestystekijöitä kuvaavia taloudellisia ja toiminnallisia suoritusmitareita sekä tekee johtopäätöksiä saatuun raporttien perusteella • käsittelee talousohjauksen tuottamia laskelmia ja raportteja vuorovaikuttaisesti organisaation eri päätöksentekotahojen kanssa. <p>Strategisen talousohjauksen kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi pitkän tähtäimen talousohjausta tukevien ohjausjärjestelmien ja -menetelmien nykytilaa ja kartoittaa strategian niille asettamat kehittämistarpeet • kehittää strategisen talousohjauksen laskelmia ja niiden seuranta-raportteja • hyödyntää sähköisen taloushallinnon mahdollisuudet kehittämistyössä. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa toteuttaessaan kehittämisprojektin, jossa osoitetaan kahden valinnaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Projektin, johon voidaan sisällyttää tutkinnon osa Strategisen talousohjauksen kehittäminen, voi olla esimerkiksi laajan investoinnin kannattavuuden selvittäminen ja sen rahoittamista koskevan perustellun rahoituspäätösehdotuksen laatiminen. Tämän projektin toteuttamisessa on mahdollista osoittaa osaamista myös tutkinnon osasta Tilinpäätösinformaation tuottaminen ja analysointi.</p> <p>Jos tutkinnon suorittajan henkilökohtaistettua näyttösuunnitelmaa laadittaessa havaitaan, että projektin toteutuksessa eivät kaikki tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tule kattavasti osoitetuiksi, suunnitellaan ja toteutetaan tutkinnon suorittajan työympäristössä niin monta tutkintotilaisuutta, että kaikki tutkinnon perusteissa edellytetyt osaaminen tulee osoitetuksi.</p> <p>Arvioijat seuraavat ja arvioivat projektin toteuttamista sekä laativat tutkinnon suorittajan osaamisesta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja laatii projektin toteuttamisesta myös</p>

<p>Tutkinnon osan suorittaja toteuttaa organisaation tai yksikön taloushallinnon toimintoja kehittävän projektin.</p> <p>Kehittämisprojektiin toteuttaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää ja organisoii kehittämisprojektin toteuttamisen hyödyntäen monipuolisesti käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta • toteuttaa projektin tuloksellisesti • varmistaa kehittämisprojektin tuloksena syntyneiden uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön • arvioi kriittisesti projektin toteutumista sekä omaa toimintaansa siinä • määrittelee jatkokehittämistarpeet • raportoi projektin toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti projektin kannalta asianmukaisten sidosryhmien edustajille. 	<p>kirjallisen raportin, joka työnantajan edustajan arvioimana muodostaa osan tutkintosuorituksista.</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja laatii omista tutkintosuorituksistaan itsearvion.</p> <p>Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.</p>
---	--

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammattaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammattitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti ja monipuolisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittäkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.

5 § Operatiivisen talousohjauksen kehittäminen (valinnainen tutkinnon osa)

<p>Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit</p>	<p>Ammattitaidon osoittaminen</p>
<p>Tutkinnon osan suorittaja hoitaa ja kehittää oman organisaationsa tai yksikkönsä operatiivista talousohjausta.</p> <p>Operatiivisen talousohjauksen hoitaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii operatiivista toimintaa tukevia taloudellisia vaihtoehtolaskelmia, kuten esim. hinnoittelulaskelmia ja erilaisia budjetteja, ja seuraa niiden toteutumista • tuottaa operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa tukevia kustannusten ja kannattavuuden seurantalaskelmia ja -raportteja sekä analysoi niitä • käsittelee talousohjauksen tuottamia operatiivisia laskelmia ja raportteja vuorovaikutteisesti organisaation eri päätöksentekotahojen kanssa. <p>Operatiivisen talousohjauksen kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi operatiivista talousohjausta tukevien ohjausjärjestelmien ja -menetelmien nykytilaa ja kartoittaa strategian niille asettamat kehittämistarpeet • kehittää operatiivisen talousohjauksen laskelmia ja niiden seuranta- raportteja • hyödyntää sähköisen taloushallinnon mahdollisuudet kehittämisyyssä. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa toteuttaessaan kehittämisprojektin, jossa osoitetaan kahden valinnaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Projekti, johon voidaan sisällyttää tutkinnon osa</p> <p>Operatiivisen talousohjauksen kehittäminen, voi olla esimerkiksi projekti jossa implementoidaan hankittavan tytäryhtiön raportointijärjestelmä konsernin käytäntöihin. Tämän projektin toteuttamisessa on mahdollista osoittaa osaamista myös tutkinnon osasta Rahoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen.</p> <p>Jos tutkinnon suorittajan henkilökohtaistettua näyttösuunnitelmaa laadittaessa havaitaan, että projektiin toteutuksessa eivät kaikki tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tule kattavasti osoitetuiksi, suunnitellaan ja toteutetaan tutkinnon suorittajan työympäristössä niin monta tutkintotilaisuutta, että kaikki tutkinnon perusteissa edellytetty osaaminen tulee osoitetuksi.</p> <p>Arvioijat seuraavat ja arvioivat projektin toteuttamista sekä laativat tutkinnon suorittajan osaamisesta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja laatii projektin toteuttamisesta myös kirjallisen raportin, joka työnantajan edustajan arvioimana muodostaa osan tutkintosuorituksista.</p>

<p>Tutkinnon osan suorittaja toteuttaa organisaation tai yksikön taloushallinnon toimintoja kehittävän projektin.</p> <p>Kehittämisprojektiin toteuttaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää ja organisoii kehittämisprojektin toteuttamisen hyödyntäen monipuolisesti käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta • toteuttaa projektin tuloksellisesti • varmistaa kehittämisprojektin tuloksena syntyneiden uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön • arvioi kriittisesti projektin toteutumista sekä omaa toimintaansa siinä • määrittelee jatkokehittämistarpeet • raportoi projektin toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti projektin kannalta asianmukaisten sidosryhmien edustajille. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja laatii omista tutkintosuorituksistaan itsearvion.</p> <p>Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.</p>
---	---

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammattaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammattitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti ja monipuolisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittäkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.

6 § Rahoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen (valinnainen tutkinnon osa)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	Ammattitaidon osoittaminen
<p>Tutkinnon osan suorittaja suunnittelee, hoitaa ja kehittää oman organisaationsa tai vastualueensa rahoitustoimintaa</p> <p>Rahoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • organisoii oman organisaationsa tai vastualueensa maksuliikennettä ja kassanhallintaa nykyaikaisia tietojärjestelmiä ja rahoittajan tarjoamia mahdollisuuksia tehokkaasti hyödyntäen • laatii ja seuraa rahoitusbudjetteja sekä likviditeettiennusteita riittävän maksuvalmiuden turvaamiseksi • kehittää maksuvalmiuden seurantanemennelmiä • vastaa vakuusrekisterin ylläpidosta ja raportoi vastuusitoumusten raportoinnista • tulkitsee ja analysoi rahoitusta koskevia tunnuslukuja ja tekee sen perusteella rahoitusta koskevia kehittämissuhteita. <p>Rahoitusvaihtoehtojen vertailu ja valinta</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää raha- ja pääomamarkkinoiden keskeisimpien rahoitusmuotojen hyödyt ja haitat omalle organisaatiolle • selvittää eri rahoitusmuotoihin, myös valuuttarahoitukseen, liittyvät riskit, kustannukset ja vakuudet • selvittää rahoituspäätöksiin mahdollisesti liittyvät veroseuraamukset • tekee perusteltuja ehdotuksia eri rahoitusvaihtoehtoista päätöksentekoa varten 	<p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa toteuttaessaan kehittämisprojektin, jossa osoitetaan kahden valinnaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Projektin, johon voidaan sisällyttää tutkinnon osa Rahoitus-toiminnan hoitaminen ja kehittäminen, voi olla esimerkiksi projekti, jossa kehitetään organisaation rahoitusbudjetointia ja sen seurantajärjestelmää. Tämän projektin toteuttamisessa on mahdollista osoittaa osaamista myös tutkinnon osasta Operatiivisen talousohjauksen kehittäminen.</p> <p>Jos tutkinnon suorittajan henkilökohtaistettua näyttösuunnitelmaa laadittaessa havaitaan, että projektin toteutuksessa eivät kaikki tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tule kattavasti osoitetuiksi, suunnitellaan ja toteutetaan tutkinnon suorittajan työympäristössä niin monta tutkintotilaisuutta, että kaikki tutkinnon perusteissa edellytetyt osaaminen tulee osoitetuksi.</p> <p>Arvioijat seuraavat ja arvioivat projektin toteuttamista sekä laativat tutkinnon suorittajan osaamisesta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja laatii projektin toteuttamisesta myös kirjallisen raportin, joka työnantajan edustajan arvioimana muodostaa osan tutkintosuorituksista.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon em. vertailuissa eri rahoitusmuotojen vaikutukset organisaation tuloslaskelmaan ja taseeseen. <p>Tutkinnon osan suorittaja toteuttaa organisaation tai yksikön taloushallinnon toimintoja kehittävän projektin.</p> <p>Kehittämisprojektin toteuttaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää ja organisoii kehittämisprojektin toteuttamisen hyödyntäen monipuolisesti käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta • toteuttaa projektin tuloksellisesti • varmistaa kehittämisprojektin tuloksena syntyneiden uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön • arvioi kriittisesti projektin toteutumista sekä omaa toimintaansa siinä • määrittelee jatkokehittämistarpeet • raportoi projektin toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti projektin kannalta asianmukaisten sidosryhmien edustajille. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja laatii omista tutkintosuorituksistaan itsearvion.</p> <p>Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.</p>
---	---

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammatitaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammatitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti ja monipuolisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittäkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.

7 § Sijoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen (valinnainen tutkimuksen osa)

Tutkimuksen osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	Ammattitaidon osoittaminen
<p>Tutkimuksen osan suorittaja suunnittelee, hoitaa ja kehittää oman organisaationsa tai vastualueensa sijoitustoimintaa.</p> <p>Sijoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen</p> <p>Tutkimuksen osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> organisoii ja kehittää oman organisaationsa sijoitustoimintaa nyky-aikaisia tietojärjestelmiä sekä sijoitustoiminnan asiantuntijoita hyödyntäen kehittää sijoitustoimintaan liittyviä seurantajärjestelmiä mahdollisten sijoitustoimintaan liittyviin riskeihin reagoimiseksi. <p>Sijoitusvaihtoehtojen vertailu ja valinta</p> <p>Tutkimuksen osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> selvittää sijoitusmarkkinoiden keskeisimpien sijoitusmuotojen hyödyt ja haitat omalle organisaatiolle selvittää eri sijoitusmuotoihin liittyvät riskit, kustannukset ja tuotot selvittää riskeiltä suojautumisen mahdollisuudet tekee perusteltuja ehdotuksia eri sijoitusvaihtoehtoista päätöksentekoa varten ottaa huomioon em. vertailuissa eri sijoitusmuotojen vaikutukset organisaation tuloslaskelmaan ja taseeseen. 	<p>Tutkimuksen osan suorittaja osoittaa osaamisensa toteuttaessaan kehittämisprojektin, jossa osoitetaan kahden valinnaisen tutkimuksen osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Projekti, johon voidaan sisällyttää tutkimuksen osa</p> <p>Sijoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen, voi olla esimerkiksi hanke, jossa laaditaan organisaatiolle sijoitus-suunnitelma. Tämän projektin toteuttamisessa on mahdollista osoittaa osaamista myös tutkimuksen osasta</p> <p>Rahoitustoiminnan hoitaminen ja kehittäminen.</p> <p>Jos tutkimuksen suorittajan henkilökohtaistettua näyttö-suunnitelmaa laadittaessa havaitaan, että projektin toteutuksessa eivät kaikki tutkimuksen osan ammattitaitovaatimukset tule kattavasti osoitetuiksi, suunnitellaan ja toteutetaan tutkimuksen suorittajan työympäristössä niin monta tutkintotilaisuutta, että kaikki tutkimuksen perusteissa edellytetyt osaaminen tulee osoitetuksi.</p> <p>Arvioijat seuraavat ja arvioivat projektin toteuttamista sekä laativat tutkimuksen suorittajan osaamisesta kirjallisen arvion. Tutkimuksen suorittaja laatii projektin toteuttamisesta myös kirjallisen raportin, joka työnantajan edustajan arvioimana muodostaa osan tutkintosuorituksista.</p>

<p>Tutkinnon osan suorittaja toteuttaa organisaation tai yksikön taloushallinnon toimintoja kehittävän projektin.</p> <p>Kehittämisprojektiin toteuttaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää ja organisoii kehittämisprojektin toteuttamisen hyödyntäen monipuolisesti käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta • toteuttaa projektin tuloksellisesti • varmistaa kehittämisprojektin tuloksena syntyneiden uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön • arvioi kriittisesti projektin toteutumista sekä omaa toimintaansa siinä • määrittelee jatkokehittämistarpeet • raportoi projektin toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti projektin kannalta asianmukaisten sidosryhmien edustajille. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja laatii omista tutkinto-suorituksistaan itsearvion.</p> <p>Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.</p>
---	--

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammattaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammattitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti ja monipuolisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittäkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.

8 § Työsuhdetöiden hoitaminen ja kehittäminen (valinnainen tutkinnon osa)

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit	Ammattitaidon osoittaminen
<p>Tutkinnon osan suorittaja hoitaa ja kehittää työsuhteen aloittamiseen liittyviä toimenpiteitä.</p> <p>Rekrytointiin liittyvien toimenpiteiden hoitaminen ja kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii henkilöstöbudjetin • suunnittelee, toteuttaa ja kehittää rekrytointia edeltäviä tehtäviä • toteuttaa rekrytointiprosessia organisaatiossa sovitujen menettelytapojen mukaisesti • soveltaa työsuhteen-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja rekrytointiin yhteydessä • kehittää rekrytointiin ja työsuhdetöiden liittyviä menettelytapoja. <p>Työsuhteeseen liittyvien toimenpiteiden hoitaminen ja kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoitaa työsuhteiden solmimiseen liittyvät toimenpiteet työ- lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti • järjestää ja kehittää uusien henkilöiden perehdyttämistä • ottaa huomioon henkilöstön kehittämisen hoitaessaan henkilöstö- hallinnon tehtäviä • hoitaa tarvittaessa kansainvälisiä työsuhteasioita henkilöstö- ja palkka- hallinnossa • seuraa henkilöstöbudjetin toteutumista • tulkitsee ja analysoi henkilöstöön liittyviä tunnuslukuja. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa toteuttaessaan kehittämisprojektin, jossa osoitetaan kahden valinnaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Projekti, johon voidaan sisällyttää tutkinnon osa</p> <p>Työsuhdetöiden hoitaminen ja kehittäminen, voi olla esimerkiksi hankkeita, joiden tarkoituksena on henkilöstöbudjetointijärjestelmää. Tämän projektin toteuttamisessa on mahdollista osoittaa osaamista myös tutkinnon osasta</p> <p>Operatiivisen talousohjauksen kehittäminen.</p> <p>Jos tutkinnon suorittajan henkilökohtaistettua näyttösuunnitelmaa laadittaessa havaitaan, että projektin toteutuksessa eivät kaikki tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tule kattavasti osoitetuiksi, suunnitellaan ja toteutetaan tutkinnon suorittajan työympäristössä niin monta tutkimustilaisuutta, että kaikki tutkinnon perusteissa edellytetyt osaaminen tulee osoitetuksi.</p> <p>Arvioijat seuraavat ja arvioivat projektin toteuttamista sekä laativat tutkinnon suorittajan osaamisesta kirjallisen arvioon. Tutkinnon suorittaja laatii projektin toteuttamisesta myös kirjallisen raportin, joka työnantajan edustajan arvioimana muodostaa osan tutkintosuorituksista.</p>

Tutkinnon osan suorittaja hoitaa ja kehittää työsuhteen päättämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Työsuhteiden päättymiseen liittyvien toimenpiteiden hoitaminen

Tutkinnon osan suorittaja

- tekee työsuhteiden päättymiseen liittyvät toimenpiteet erilaisissa tilanteissa
- hoitaa työsuhteiden päättämiset lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti
- kehittää tarvittaessa työsuhteen päättämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Tutkinnon osan suorittaja toteuttaa organisaation tai yksikön taloushallinnon toimintoja kehittävän projektin.

Kehittämisprojektin toteuttaminen

Tutkinnon osan suorittaja

- käynnistää ja organisoii kehittämisprojektin toteuttamisen hyödyntäen monipuolisesti käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta
- toteuttaa projektin tuloksellisesti
- varmistaa kehittämisprojektin tuloksena syntyneiden uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön
- arvioi kriittisesti projektin toteutumista sekä omaa toimintaansa siinä
- määrittelee jatkokehittämistarpeet
- raportoi projektin toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti projektin kannalta asianmukaisten sidosryhmien edustajille.

Tutkinnon osan suorittaja laatii omista tutkinto-suorituksistaan itsearvion.

Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammattaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammattitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti ja monipuolisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittäkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.

9 § Palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmien hoitaminen ja kehittäminen

<p>Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja kehittää palkkausjärjestelmiä.</p> <p>Palkkojen määrittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • soveltaa työehtosopimusta ja voimassa olevaa lainsäädäntöä työntekijän palkan määrittämisessä • osallistuu yrityksen henkilöstön työtehtävien vaativuuden arviointiin • määrittelee työtehtävien vaativuuden vaikutuksen palkkaukseen. <p>Palkkausjärjestelmien kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehittää yrityksen tai organisaation palkkausjärjestelmää vastaamaan sovittuja vaativuusluokituksia • kehittää yrityksessä käytössä olevia palkka- ja henkilöstöhallinnon (tieto)järjestelmiä. <p>Tutkinnon osan suorittaja kehittää palkitsemisjärjestelmiä.</p> <p>Palkitsemistapojen kehittäminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee kannustavia palkitsemisjärjestelmiä ja -tapoja • kehittää menetellytavat, joiden mukaisesti suunnitellut palkitsemisjärjestelmät otetaan käyttöön • tekee selvityksiä palkitsemisjärjestelmien vaikutuksesta henkilöstökustannuksiin ja henkilöstön motivaatioon. 	<p>Ammattitaidon osoittaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa toteuttaessaan kehittämisprojektin, jossa osoitetaan kahden valinnaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Projekti, johon voidaan sisällyttää tutkinnon osa Palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmien hoitaminen ja kehittäminen, voi olla esimerkiksi hanke, jossa kehitetään kannustavia palkkaus- tai palkitsemisjärjestelmiä. Tämän projektin toteuttamisessa on mahdollista osoittaa osaamista myös tutkinnon osasta Työsuhteoprosessin hoitaminen ja kehittäminen.</p> <p>Jos tutkinnon suorittajan henkilökohtaistettua näyttösuunnitelmaa laadittaessa havaitaan, että projektin toteutuksessa eivät kaikki tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tule kattavasti osoitetuiksi, suunnitellaan ja toteutetaan tutkinnon suorittajan työympäristössä niin monta tutkintotilaisuutta, että kaikki tutkinnon perusteissa edellytetyt osaaminen tulee osoitetuksi.</p> <p>Arvioijat seuraavat ja arvioivat projektin toteuttamista sekä laativat tutkinnon suorittajan osaamisesta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja laatii projektin toteuttamisesta myös kirjallisen raportin, joka työnantajan edustajan arvioimana muodostaa osan tutkintosuorituksista.</p>
--	---

<p>Tutkinnon osan suorittaja toteuttaa organisaation tai yksikön taloushallinnon toimintoja kehittävän projektin.</p> <p>Kehittämisprojektin toteuttaminen Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää ja organisoii kehittämisprojektin toteuttamisen hyödyntäen monipuolisesti käytettävissä olevia voimavaroja ja asiantuntemusta • toteuttaa projektin tuloksellisesti • varmistaa kehittämisprojektin tuloksena syntyneiden uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön • arvioi kriittisesti projektin toteutumista sekä omaa toimintaansa siinä • määrittelee jatkokehittämistarpeet • raportoi projektin toteutuksen kirjallisesti ja suullisesti projektin kannalta asianmukaisten sidosryhmien edustajille. 	<p>Tutkinnon osan suorittaja laatii omista tutkinto-suorituksistaan itsearvion.</p> <p>Arviot, arvioidut dokumentit ja tutkinnon osan suorittajan itsearvio liitetään arviointiaineistoon.</p>
---	--

Arviointikeskustelu

Kun tutkinnon osan suorittaja on osoittanut ammattaitonsa tutkintotilaisuuksissa, pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan suorittaja esittää keskustelussa yksittäisistä tutkintotilaisuuksista saamansa arviot, omat itsearvionsa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit. Tutkinnon osan suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä arvioiden ja dokumenttien perusteella suorittajan ammattitaidosta.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa ryhmä huolellisesti ja monipuolisesti arvioi tutkinnon suorittajan osoittamaa osaamista. Lopuksi arvioijaryhmä päättää, esittäkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä vai hylkäämistä sekä perustelee arvionsa kirjallisesti.